

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul İli Su Ürünleri Kooperatiflerinin Yönetim ve Organizasyon Yapısı

Kadir DOĞAN

*İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri Fakültesi, Yetiştiricilik Bölümü,
Ordu Cad., No: 200, 34470 Fatih-İstanbul*

E.mail : kadogan@istanbul.edu.tr

Balıkçılık Sektörü

- Su ürünleri yüksek protein, yüksek enerji, mineral maddeler, birçok vitamin ve sindirilebilirlik gibi özellikler açısından üstün nitelikli bir gıdadır.
- Tarım sektörünün alt sektörü olan balıkçılık sektörü, hayvansal protein ihtiyacımızın karşılanmasında önemli bir yer almaktadır.
- Balıkçılık sektörü, dünyada en çok ilerleme kaydeden gıda sektörlerinden biridir.
- İnsan beslenmesinde taşıdığı önemden dolayı her geçen yıl önemi biraz daha artmaktadır.

Balıkçılık Sektörü

- Türkiye’de toplam su ürünleri üretimi **2016** yılı verilerine göre 588.715 ton olarak gerçekleşmiştir.
- Üretimin **%57’si (335.320 ton) deniz ve iç sulardan avcılıkla**, **%43’ü (253.395 ton) ise deniz ve iç sularda kontrollü yetiştiricilikle** elde edilmiştir (TÜİK, 2016).

Balıkçılık Sektörü

- Balıkçılık sektöründe avcılık yoluyla elde edilen üretimin her aşamasında **su ürünleri kooperatiflerinin** etkin rolü ve katkısı bulunmaktadır.

Balıkçılık Sektörü

- Ülkemizin 7 bölgesine dağılmış üretim kaynağının olduğu her yerde su ürünleri kooperatifleri kurulmuş ve balık avcılığı yapmaktadırlar.
- Su ürünleri kooperatiflerine ortak olan balıkçılar başta balık avcılığı olmak üzere üretim gerçekleştirerek hem geçimlerini sağlamakta hem de ekonomiye katkıda bulunmaktadırlar.

Balıkçılık Sektörü

- Türkiye coğrafi yapısı ve bulunduğu iklim kuşağı, üç tarafının farklı su karakterine sahip denizlerle çevrili uzun kıyı şeridinin olması, akarsuları ve doğal göllere sahip olması nedeniyle önemli balıkçılık potansiyeline sahiptir.

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Var olan bu potansiyeli değerlendirmek, geliştirmek ve ekonomik kazanç elde edebilmek için 1942 yılı sonlarında Halk Bankasının öncülüğünde Ticaret Bakanlığı ile birlikte bir çalışma programı hazırlanmıştır.
- Hazırlanan bu program kapsamında balıkçılık sektörünün geliştirilmesi ve organizasyonu ile görevlendirilen Halk Bankası girişimleri sonucu balıkçılık kooperatifi kurulması konusunda somut gelişmeler sağlanmıştır.

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Sektörde dağınık halde olan balıkçıları bir çatı altında toplayıp üretim gücünü arttırmak ve ortakların ekonomik kazanımlarına katkı sağlamak amacıyla ilk su ürünleri kooperatifi olan **“İstanbul Balık Avcıları İstihsal ve Kredi Satış Kooperatifi” İcra Vekilleri Heyeti** (Bakanlar Kurulu) onayınca 3 Mart 1943 tarihinde kurulmuştur (Özbilge, 1946:7; Arısoy, 1965:22; Arpa, 2015:164; Doğan, 2017:25).

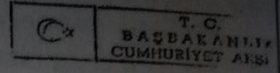

K-4.1 Kurulmasına İlişkin Daire

T. C. BAŞVEKÂLET
BALIKLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Kuru ayne
1

1935

Kararname

Balık avında kullanılan iptidai maddeleri satın alarak ortak- larına dağıtmak ve ortaklarının ihtiyaçlarını karşılıyscak sair te- şebbüslerde bulunmak maksadile merkezi (İstanbul) olmak üzere 30 ser- müddet ve 3.500 Türk lirası sermaye ile teşkiline bağlanan (İstanbul Balık Avcıları İstihsal kredi ve satış kooperatifi) şirketinin Ticaret vekilliklerinin 24/2/1943 tarihli ve 6/2289 sayılı tezkeresiyle gönderi- len ilişik esas mukavelesini icra vekilleri Heyetince 3 Mart 1943 tarihinde tetkik edilerek ticaret kanununun 480 inci maddesine tevfi- kan adı geçen şirketin teşkiline izin verilmesi kabul olunmuştur.

REİSİCUMHUR

İsmet İnönü

B. V. Ad. V. M. M. V. Da. V. Ha. V.

3. Şimşek *Ş. N. N. N.* *A. N. N. N.* *B. N. N. N.*

Ma. V. Mi. V. Na. V. İ. V. S. İ. M. V.

A. N. N. *Y. N. N.* *A. F. C. N. N.* *Y. N. N.* *S. N. N.*

G. I. V. Zr. V. Mb. V. Tl. V.

B. N. N. *S. R. H. N. N.* *F. N. N.* *S. N. N.*

080 18 01 02 101 15 1

Form No: 20 15 1.2 - Kuru No: 101 - Dosya No: 15 - Bina No: 1

... büyük ...
... kadrolar ...
... vermişlerdir. Atatürk, Mersin'in Tekir köyünde sa-
... olduğu Tekir çiftliği civarında 1936 yılında kur-
... kooperatife 1 nolu kurucu üye olarak, bu konu-
... girişimlere olan desteğini göstermiştir. Benzer yakla-
... İsmet İnönü'de de görülmektedir. Cumhurbaşkanı İs-
... İnönü, İstanbul Balık Avcıları İstihsal Kredi ve S-
... Kooperatifinin kurulmasını teşvik amacı ile kooperati-
... numaralı kurucu ortak olmuştur.²⁴⁹

Ortaka verilen No: 1

ORTAKLIK DİLEKÇESİ

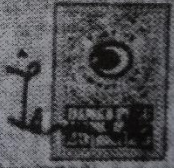
**İSTANBUL BALIK AVCILARI
İSTİHSAL, KREDİ, İŞLEME VE SATIŞ KOOPERATİFİNE:**

İstihsal ekuyup kabul ettiğim ve partilerim tarafından ayrılmış Kooperatifimize ortak-
... için kayıt ve kabulüm ve kanunum İradeli ...
... edilmiştir. İhtiyaçları.

Kayıt avamca için tüzümü ...
... bildiriyorum.

Ad, Soyad *Y. N. N.*

Kayıt İrademdir

Yekt. 23.4.1943. s.3

Resim-4.1 İsmet İnönü'nün Ortaklık Dilekçesi

İstanbul Balık Avcıları İstihsal Kredi ve Satış
Kooperatifinin kurulması, bu alanda önemli ve örnek bir
gelişme olarak görülmüştür. Afyonkarahisar Milletvekili
Suad Yurdkoru, Meclis Genel Kurulunda yaptığı bir
konuşmada buna dikkat çekmektedir; "Ticaret Bakanlığı
iki sene evvel Halk Bankası vasıtasıyla (Balık istihsalinin
kooperatifleştirerek teşkilatlandırma) işini ele almıştı ve
zannediyorum ki İstanbul'da küçük bir kooperatif de
kurulmuştu. Bu kooperatifin İstanbul'da ve diğer istihsal
bölgelerimizde ...
haline ...

Karınca

KOOPERATİF POSTASI

Yurdumuzda Kurulan Çeşitli Kooperatifleri Okuyucularımıza Tanıtıyor

İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi

Memleketimizde kurulmuş olan Kooperatifleri birbirine tanıtan ve bu yolda değerli ya-

İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi İdare Heyeti
Reisi Bay Yusuf KOLCU

baskı sonucudur ki balık avcılığı Türk çocuklarına yabancı kalmıştır.

Dünyu Umumiye belâsı kalktıktan sonra balıkçılık yavaş yavaş genişlemeğe başlamış ve fakat balıkçılarımıza el uzatılmadığı için başı boş bocalamışlar kalmışlar ve bir kaç sermayedarın esiri olmuşlardır. Hatta kıyılarımız halkının kafasına (Balığı tutan da yiyen de onmaz) kötü zözüdeki zihniyeti bile koymuşlardır.

Memlekette kooperatifçilik yayılmağa başladığı zaman bundan istifade edip balıkçılarımız bir araya gelememişler veya başkaları Kooperatif kurmalarına engel olmuşlardır.

Bu konuda ciltlerle yazı yazılsa haftalarca söz söylene memleketin bu ürdünü anlatmağa imkân olmadığını söylemekle mübalaga edilmez.

İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi İdare Heyeti
Üyesi Bay İsmail ÖZKUL

Halbuki balıkçılık bilhassa balık avcılığı

yle çalıştıkları ve avlarını yap-
n meyvelerini elde ettikten

İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi İdare Heyeti
Üyesi Bay Faik KAPTAN

sonra iş değişmektedir. Menfaatları haledar olan pek az sayıda müteakibe 1943 yılına kadar balık avcıları Kooperatifinin kurulmasına engel olmuşlardır.

1943 yılında bin bir müşkülâtla kurulmasına mani olmak için her türlü çareye baş vuranlar olmasına rağmen İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi kurulmuştur.

Bu gün pek çocuk denecek olan ve (50) kadar azayı içine alan (22) gırgır kayığına ve küçük av vasıtalarına sahip olan bu Kooperatifin gelecekteki vaziyeti (Tarım) Kooperatiflerinden daha önemlidir.

Balıkçılarımız, sanâatlarında tam bilgi sahibidirler. Ellerindeki av vasıtaları ise oldukça gelişmiştir. Elbette modern vasıtalara sahip olmayı isterler. Vefakâr, çok çalışkan ve bütün tabiat zorluklarına göğüs germeyi bilen

kimselerdir. Ancak fakirdirler. Bunlara maddi yardım yapıldığı takdirde dünyaca tanınmış tadarları tadılmış nefis balıklarımızın bütün pazarlarda ve pek az bir zamanda önemli bir mevki alacağından şüphe edilemez.

Halk Bankası diğer Kooperatiflere olduğu gibi İstanbul Balık Avcıları Kooperatifine de hayırlı elini uzatmış bulunmaktadır. Bu hayırlı hareketinden dolayı Halk Bankası ailesine ne kadar teşekkür edilse azdır.

Bu yazımızla Karınca okuyucularına dolayısıyla memleket Kooperatifçilerine henüz ismini bile yayamayan balık avcılarımızın İstanbulda kurdukları Kooperatiften haber ve bilgi vermiş oluyoruz.

İstanbul Balık Avcıları Kooperatifi İdare Heyeti
Üyesi Bay Ali DENİZ

Gelecek yazımızda bu Kooperatifin bu günkü çalışmasından ve gelecekteki çalışmasının nasıl olmasından söz açacağız.

Hilmi Özbilge

İstanbul Balık Avcıları

İstihsal, Kredi, İşletme, ve Satış Kooperatifi

İdare merkezi : Eminönü Pagnirci Akif sokak Osman ef Han No. 1-2

Sicilli Ticaret: 29320

ıllıkop

Telefon : 22296

Yıl: 12

N İ S A N
1 9 4 6

Sayı: 112

BALIKÇILIK KAMU SEKTÖRÜ HİZMETİ VE BALIKÇILIK KOOPERATİFLERİNİN
ORGANİZASYONU PROBLEMİ

Süleyman ARISOY

A — MEVCUT DURUM

Su ürünleri İşleri ve Avcılığı Müdürlüğü, aynı Bakanlıkta Teşkilâtlandırma Umum Müdürlüğü, Et ve Balık Kurumu İstanbul Balıkçılık Müdürlüğü, İ. Ü. Fen Fakültesi Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı, Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğü, Tekel Bakanlığı, T. C. Ziraat Bankası ve indirekt surette ilgili olan diğer Bakanlık ve Genel Müdürlüklerdir.

kâr olarak işlenmemiş bir alana maliktir. Bu meyanda sünger, havyar, balıkyağı ve unu, kaplumbağa gibi çeşitli ürünlere sahiptir. Geçmişte kamu hizmeti olarak çeşitli Bakanlıklara ve devlet sektörlerine bağlanmış olan bu hizmet bugün gene çeşitli Bakanlık ve Umum Müdürlükler arasında parçalanmış desantralize durumda bağ, münasebetler koordinasyon bakımından fiilî olarak ayrı ve dağınık olup bunlar, genel olarak Ticaret Bakanlığına bağlı Su ürünleri İşleri ve Avcılığı Müdürlüğü, aynı Bakanlıkta Teşkilâtlandırma Umum Müdürlüğü, Et ve Balık Kurumu İstanbul Balıkçılık Müdürlüğü, İ. Ü. Fen Fakültesi Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı, Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğü, Tekel Bakanlığı, T. C. Ziraat Bankası ve indirekt surette ilgili olan diğer Bakanlık ve Genel Müdürlüklerdir.

Balıkçılık hukuk mevzuatına gelince, çok eski, uygulama niteliğini kaybetmiş bugünün tatbiki, ilmî ve teknik esaslarından uzak ve yoksundur (2). Bunlar :

1 — Zabıtaî Saydiye Nizamnamesi (16 Ocak 1297).

2 — Dersaadet ve Tevabiî Balıkthane İdaresi Nizamnamesi 19 Nisan 1298.

3 — Zabıtaî Saydiye Nizamnamesine Bazı Mevat Zeyli Hakkında Kanunun (18.Ocak.1926)

Görüldüğü ki iki nizamname ve bir kanunundan ibaret olan mevzuatın, günümüz şart ve ön

Karınca
KÖOPERATİF POSTASI

KARINCA kooperatiflerin ve kooperatifçilerin yayın organıdır.

GENEL MENFAATLERE YARAR TÜRK KOOPERATİFÇİLİK KURUMUNUN AYLIK DERGİSİ

TURQUE POUR LE MOUVEMENT COOPERATIF REVUE MENSUELLE DE L'ASSOCIATION

ne olursa olsun tabii ve zaruri bir vetire olarak ilk ve tek, gerekli teşkilatlanma şekli halinde bütün dünyada ön plânda ele alınmış ve başarılarını bu yolda sağlamışlardır. Memleketimizde balıkçılığa ait özel bir kooperatif mevzuatı yoktur. Ticaret Kanununun (No. 865 Fası VI, Kısım 1-3 Madde: 478-502) maddesine göre ve genellikle mahdut mes'uliyetli olarak kurulmaktadır. Memleketimizdeki kooperatiflerin listesi şu etüdde mevcuttur. (3)

Bugün bu kooperatiflerin hukukî, fiilî durumları hattâ adetleri açık olarak belli değildir. (3). Çoğu münfesih, işlemez, ikametgâhları meçhul, ortakları borçlu olduklarından adresleri ve kendileri kayıptır. Hülâsa, kooperatifler her türlü idare, kontrol, murakabe, teftiş ve hukukî, kanunî sağlamlıktan uzaktır.

Memleketimizdeki ilk Balıkçılık Kooperatifleşme hareketi, 1943 yılında ve İkinci Dünya Harbinin yarattığı beslenme ve döviz temini zorunluğu karşısında bir tedbir olmak ve Türkiye Balıkçılığını geliştirmek amacıyla, İcra Vekilleri Heyetininin 3.3.1943/2 - 19535 kararname ile kurulan ve idaresi İstanbul Halk Sandığına verilen (İstanbul Balık Avcıları İstihsal, Kredi, Satış ve İşleme Kooperatifi) olarak ortaya çıkmıştır. (4). Bütün iyi niyetlere dayanarak kurulan bu ilk kooperatifin çalışması ortakların cahil ve kötü niyetlerine âlet edilerek ve bazı çıkarıcıların baltalamaları ile başarı sağlayamamış üstelik Bankanın bü-

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- İstanbul’da kurulan bu kooperatifin kuruluşu ile

- Balıkçıların örgütlenmesi,

- İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı beslenme sorunu,

- Ülkedeki döviz zorluğuna çare

- Ve Türkiye balıkçılığını geliştirmek amacı gütmektedir

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Kooperatifçilik hareketi ilk kooperatifin kurulduğu 1943 yılından itibaren bütün ülke düzeyinde organizasyon ve örgütlenmede canlılık kazanarak rakamsal olarak artış göstermiştir.
- 1943-1951 yılları arasında balıkçılık potansiyelinin ve kaynağın yoğun olduğu illerde su ürünleri kooperatifleri faaliyete geçmiştir.

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- İlk kurulan balıkçılık kooperatifleri arasında,
- 6 kooperatif ile Trabzon,
- 4 kooperatif ile İstanbul,
- 3’er kooperatif ile Balıkesir, Çanakkale ve Ordu illeri balıkçıların kooperatifleşmesi konusunda öncü iller olmuşlardır.
- Ayrıca iç sulardaki var olan potansiyeli değerlendirmek ve iç bölgelerdeki balıkçılara ekonomik kazanç sağlamak için Ankara ve Isparta illerinde kurulan kooperatifler o yıllarda ayrı bir öneme sahip organizasyonlar olmuşlardır.

Türkiye Balıkçılığı'nın Kooperatifleşme Zarureti

BU SAYIDA :
MİTHAT PAŞA BURSU

SENE - ANNEE : 24

ANKARA, TEMMUZ - JUILLET 1957

SAYI - NUMERO : 247

Süleyman ARISOY

ma tanışarlar.

lıkçı Kooperatiflerimiz:

diğer su ürünleri de dahil ol-
işleme, kredi, yardımlaşma,
çeşitli fonksiyonları da bünye-
nalen memleketimizde mukay-
kül etmiş 35 Balıkçılık Koope-

şunlardır:

lık İstihsal ve Satış Koopera-

alık Avcıları Kredi İşleme, Sa-
tış Kooperatifi

3 — Rize Çaylı Balıkyağı İstihsal ve Satış Ko-
operatifi

4 — Pazar Balıkyağı İstihsal ve Satış Koope-
ratifi

5 — Perşembe Balık İstihsal Kooperatifi

6 — Trabzon - Mersin Balık İstihsal ve Satış
Kooperatifi

7 — Ordu Balık İstihsal ve Satış Kooperatifi

8 — Ankara Küçük Balıkçılar İstihsal Kredi Ko-
operatifi.

9 — Akcaabat Balık İstihsal ve Satış Koope-
ratifi

10 — Giresun Balık İstihsal ve Satış Koope-
ratifi

11 — Sürmene Balık İstihsal ve Satış Koopera-
tifi

12 — İskefiye Balık İstihsal ve Satış Kooperatifi

13 — Vakıfkebir Balık İstihsal ve Satış Koope-
ratifi

14 — Trabzon Balık İstihsal ve Satış Koopera-
tifi

15 — İstanbul Küçük Balıkçılar Kooperatifi

16 — Bandırma Balık İstihsal Kredi ve Satış
Kooperatifi

17 — Ayvalık - Alibey Sünger ve Balık İstih-
sal Satış Kooperatifi

18 — İstanbul Marmara Balık İstihsal ve Sa-
tış İşletme Sanayi Kooperatifi

19 — Tekirdağ Balıkavcuları İstihsal Kredi Sa-
tış Kooperatifi.

20 — Bodrum Sünger İstihsal ve Satış Koope-
ratifi

21 — İzmir Balık Avcıları İstihsal Kredi İşlet-
me Satış Kooperatifi

22 — Amasra Balık İstihsal ve Satış Koopera-
tifi

23 — Çanakkale Balık Avcıları Kredi ve Satış
Kooperatifi

24 — İstanbul Akdeniz Balık Avcıları İstihsal
ve Satış Kooperatifi

25 — İstanbul Balık Müstahsilleri Kooperatifi

26 — Sinop Balık Avcıları İstihsal, Kredi İş-
letme ve Satış Kooperatifi

27 — İzmir - Karamürsel - Körfez İstihsal Kredi
İşletme ve Satış Kooperatifi

28 — Eğridir - Yeşilada Mahalli Balık Avcıları
İstihsal Satış Kooperatifi

29 — İstanbul Balık Avcıları İstihsal Kredi, İş-
letme Satış Kooperatifi

30 — İstanbul Balıkçılık İstihlak ve Yardımlaş-
ma Kooperatifi

31 — Çeşme Balık Avcıları İstihlak Koopera-
tifi

32 — Bafra Balık İstihsal ve Satış Kooperatifi

33 — Yalıköy Balık Avcıları İstihlak Kredi İş-
letme ve Satış Kooperatifi

34 — Samsun - Gümenüz Balık İstihsal ve Sa-
tış Kooperatifi

35 — Et ve Balık Kurumu Memur ve Müstah-
demleri İstihsal ve Satış Kooperatifi

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Ülke düzeyinde ilk kurulduğu 1943 yılında bir adet olan su ürünleri kooperatif sayısı,
- 1965 yılında 36,
- 1967 yılında 44,
- 1969 yılında 88 ve
- 1970 yılında ise 112 seviyesine ulaşmıştır (Uras, 1972:9; Arpa, 2015:181; Doğan, 2017:27).

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Balıkçılık kooperatiflerinde esas örgütlenme konusundaki bilinçlenme ve kooperatif kuruluşu sayısındaki rakamsal artışlar öncelikle
- 1969 yılında 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun çıkması
- 1971 yılında ise 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununun çıkması ile gerçekleşmiştir.

Türkiye’de Su Ürünleri Kooperatifleri ve Tarihsel Gelişimi

- Adı geçen kanunların yürürlüğe girmesiyle birlikte ülkemizdeki birim kooperatifler ve üst örgütlenmede artışlar kaydedilmiştir.
- 1973 yılında 133 olan birim kooperatif sayısı
- 1980 yılında 227,
- 1989 yılında 421,
- 1995 yılında 312,
- 2000 yılında 379,
- 2005 yılında 479,
- 2010 yılında 550,
- 2015 yılında 547,
- **2016 yılında ise 552 seviyelerine ulaşmıştır.**

Yıllar	Birim Kooperatif (*)		Kooperatif Bölge Birliği			Kooperatif Merkez Birliği			
	Kooperatif Sayısı	Ortak Balıkçı Sayısı	Kooperatif Sayısı	Ortak Kooperatif Sayısı	Ortak Balıkçı Sayısı	Merkez Birliği Sayısı	Ortak Birlik Sayısı	Ortak Kooperatif Sayısı	Ortak Sayısı
1973 ¹	133	5.600	4	45	1.743	-	-	-	-
1980 ²	227	14.750	6	55	2.586	-	-	-	-
1985 ³	260	16.940	6	85	5.281	-	-	-	-
1989 ³	421	21.703	8	115	8.250	-	-	-	-
1990 ³	208	14.500	2	45	4.567	-	-	-	-
1995 ³	312	15.783	4	51	5.054	-	-	-	-
2000 ³	379	17.329	5	77	9.680	-	-	-	-
2003 ³	413	21.719	8	111	9.800	1	7	97	6.200
2005 ³	479	25.325	12	160	11.150	1	8	111	6.801
2006 ³	501	27.072	13	158	11.174	1	8	120	7.736
2007 ³	519	28.162	13	178	11.189	1	11	159	9.722
2008 ³	523	28.400	14	197	12.013	1	11	174	10.144
2009 ⁴	522	29.198	14	200	11.945	1	12	180	10.420
2010 ³	550	29.957	14	202	12.377	1	12	182	10.824
2011 ³	557	30.021	15	207	13.539	1	12	179	10.935
2012 ³	574	30.893	16	212	13.020	1	13	185	10.416
2013 ³	572	31.070	16	210	13.053	1	13	184	10.490
2014 ³	559	29.997	16	224	14.549	1	15	215	13.457
2015	547	30.568	16	225	14.718	1	15	216	13.626
2016	552	30.817	16	223	14.713	1	15	216	13.652

Kaynak: ¹(GTHBSÜGM,1975:31), ²(TOBSÜDB, 1982:10), ³(GTHB, 2015), ⁴(Doğan ve Timur, 2010:855)

(*) 06.10.1988 tarih ve 3476 sayılı Kanun 3'üncü Geçici Maddesindeki, "Halen kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatifler anasözleşmelerini 2 yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadırlar. Bu hususa riayet etmeyen kooperatifler dağılmış sayılır." hükmü gereği, 25.10.1988-25.10.1990 tarihleri arasında, 1163 sayılı Kanunla değişik 3476 sayılı Kanuna intibak yapmayan su ürünleri kooperatifleri dağılmış sayılarak tüzel kişilikleri sona erdiğinden kooperatif sayısı düşmüştür.

ÇALIŞMANIN AMACI

- Bu çalışmada,
- İstanbul'da balıkçılık faaliyetinde bulunan su ürünleri kooperatiflerinin
- Mevcut durumu,
- Ülkemizdeki yeri,
- Balıkçılığa katkıları,
- Örgütlenme yapıları,
- Kooperatiflerin yönetim ve organizasyon yapıları,
- Kooperatif yöneticilerinin sosyo-ekonomik yapıları araştırılmıştır.

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifinin Yıllar İtibariyle Durumu

YILLAR	KOOPERATİF SAYISI	ORTAK SAYISI
2002	34	2.427
2009	50	3.793
2011	50	4.033
2012	52	3.979
2013	50	3.863
2014	49	3.857
2015	49	4.045
2016	48	3.716

BULGULAR

- Araştırmadan elde edilen bulgulara göre İstanbul ilinde Marmara Denizi, Karadeniz ve İstanbul Boğazı'na kıyısı olan 21 ilçede 48 su ürünleri kooperatifinin faaliyet gösterdiği,
- Kooperatiflere ortak 3.716 balıkçının ve 2.643 teknenin olduğu,
- Toplam balıkçıların
- % 57,8'inin aktif balıkçılık yaptığı,
- %42,2'sinin ise balıkçılığı ikinci bir iş ve bir kuruma ait olma duygusuyla yaptığı saptanmıştır.

İlçeler	Kooperatif Sayısı	% Dağılımı	Ortak Sayısı	% Dağılımı
Sarıyer	7	14,6	781	21,1
Beykoz	6	12,5	419	11,3
Fatih	5	10,3	312	8,4
Adalar	4	8,2	246	6,6
Büyükçekmece	3	6,3	199	5,4
Üsküdar	3	6,2	161	4,3
Kadıköy	3	6,2	149	4
Şile	2	4,2	154	4,1
Silivri	2	4,2	130	3,5
Bakırköy	2	4,2	121	3,3
Küçükçekmece	1	2,1	217	5,8
Zeytinburnu	1	2,1	144	3,9
Arnavutköy	1	2,1	138	3,7
Avcılar	1	2,1	125	3,4
Tuzla	1	2,1	102	2,7
Kartal	1	2,1	85	2,3
Pendik	1	2,1	53	1,4
Beyoğlu	1	2,1	52	1,4
Maltepe	1	2,1	50	1,3
Beşiktaş	1	2,1	40	1,1
Eyüp	1	2,1	38	1
TOPLAM	48	100	3716	100

Kooperatif Adı	Kuruluş Yılı	Otak Sayısı	Tekne Sayısı	Kooperatif Adı	Kuruluş Yılı	Otak Sayısı	Tekne Sayısı
İstanbul Balık Müstahsilleri S.K.	1949	98	70	Burgazada S.K.	1997	54	24
Poyraz Köyü Örnek S.K.	1960	146	58	Zeytinburnu İlçesi S.K.	1999	144	144
Küçük Çekmece S.K.	1965	217	350	Avcılar İlçesi S.K.	1999	125	60
Büyük Çekmece S.K.	1968	112	80	Yeniköy Mahallesi S.K.	1999	33	17
Rumelifeneri S.K.	1971	316	150	Kireçburnu S.K.	1999	31	52
Rumelikavağı S.K.	1971	174	60	Şile İlçesi Merkez S.K.	2000	84	108
Garipçe Köyü S.K.	1971	108	56	Karaburun Köyü S.K.	2001	138	40
Sarıyer İlçesi Merkez S.K.	1971	83	20	Eminönü İlçesi S.K.	2001	78	63
Adalar S.K.	1972	45	45	Küçükyalı S.K.	2002	50	45
Anadolukavağı S.K.	1972	40	35	Zeytinlik Ataköy Mah. S.K.	2002	39	26
Ortaköy S.K.	1978	40	30	Çengelköy, Kuleli S.K.	2003	52	35
Anadoluhisarı S.K.	1978	36	25	Selimiye Mahallesi S.K.	2003	44	40
Kınalıada S.K.	1979	86	20	Güzelce Mah. S.K.	2004	50	50
Pendik S.K.	1979	53	48	Mimarsinan Merkez S.K.	2004	37	30
Kadıköy S.K.	1982	73	27	Selimpaşa Beldesi S.K.	2005	70	35
Üsküdar S.K.	1982	65	44	Beyoğlu S.K.	2005	52	45
Silivri S.K.	1982	60	40	Eyüp S.K.	2005	38	38
Kartal S.K.	1985	85	55	Küçükmustafapaşa S.K.	2005	36	45
Bostancı S.K.	1988	34	22	Riva ve Öğümce S.K.	2006	94	90
Yeşilköy S.K.	1991	82	82	Ağva S.K.	2006	70	45
Beykoz S.K.	1993	66	60	İstinye Mahallesi S.K.	2006	36	36
Tuzla S.K.	1995	102	55	Caddebostan, Göztepe S.K.	2007	42	25
Büyükkada S.K.	1995	61	65	Ahırkapı S.K.	2007	13	26
Fatih S.K.	1997	87	60	Anadolufeneri Köyü S.K.	2009	37	22
				TOPLAM		3716	2698

Su Ürünleri Kooperatiflerinin Tarihsel Gelişimi

- Araştırmada İstanbul'da balıkçılık faaliyetine devam eden 48 su ürünleri kooperatifinin ilki 1949 yılında *S.S. İstanbul Balık Müstahsilleri ve Üreticiler Su Ürünleri Kooperatifi* kurulmuş,

- En son kurulan kooperatif ise 2009 yılında *S.S. Anadolufereni Su Ürünleri Kooperatifi* olduğu tespit edilmiştir.
- Bu kooperatifler ilk kurulduğu yıldan itibaren balıkçılık faaliyetini sürdürmektedirler.

İstanbul Su Ürünleri Kooperatiflerinin Onar Yıllık Kuruluş Süreçleri

- 1940'lı yıllarda 2 kooperatif (Türkiye'de 03.03.1943 yılında ilk kurulan **“Balık Avcıları İstihsal ve Kredi Satış Kooperatifi”** daha sonraki yıllarda faaliyetini sonlandırmıştır),

- 1950'li yıllarda 2 kooperatif (06.04.1951 yılında kurulan **“İstanbul Küçük Balıkçılar İstihsal ve Satış Kooperatifi”** ve 01.08.1951 yılında kurulan **“İstanbul Marmara Balık İstihsal ve Satış Kooperatifi”** faaliyetlerini daha sonraki yıllarda sonlandırmışlardır),

İstanbul Küçük Balıkçılar Kooperatifi

18 — İstanbul Marmara Balık İstihsal ve Satış İşletme Sanayi Kooperatifi

İstanbul Su Ürünleri Kooperatiflerinin Onar Yıllık Kuruluş Süreçleri

- 1960'lı yıllarda 3 kooperatif,
- 1970'li yıllarda 10 kooperatif,
- 1980'li yıllarda 5 kooperatif,
- 1990'lı yıllarda 10 kooperatif
- 2000'li yıllarda ise 19 kooperatifin kuruluşunun gerçekleştiği görülmektedir.

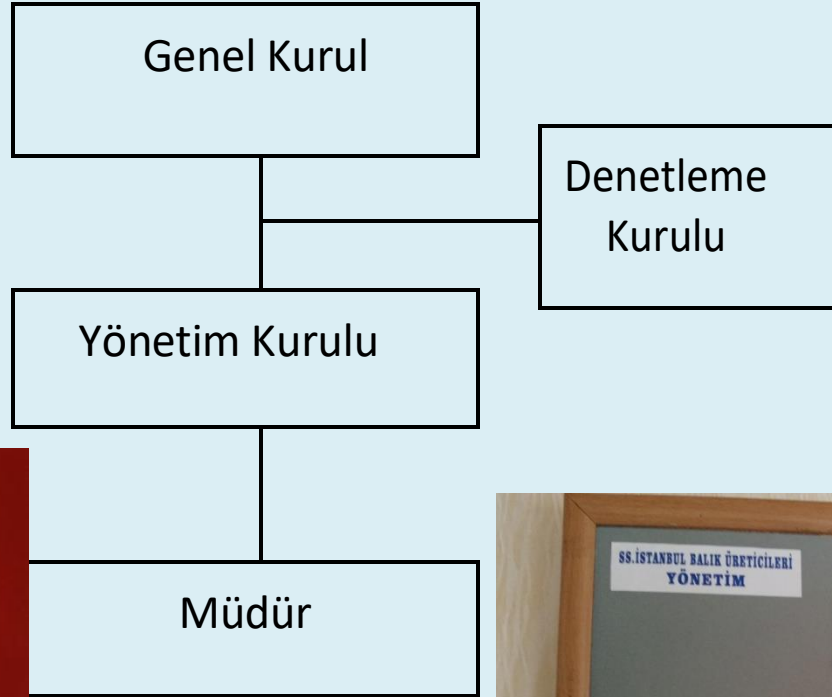

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri Yönetim ve Organizasyon Yapısı

- Kooperatifler 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu gereği genel kurulun yönetim kurulu ve denetçilere verdiği yetkiler çerçevesinde faaliyetlerini devam ettirmektedirler.
-
- Kooperatif yönetimi ise genel kuruldan aldığı yetkilerle kooperatif ortaklarının ve kooperatifin sürdürülebilir projelerini geliştirmeye çalışırlar.
- Yöneticiler, kooperatifin başarısında kritik rol oynarlar.

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri Yönetim ve Organizasyon Yapısı

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri Yönetim ve Organizasyon Yapısı

- Yapılan çalışmada incelenen İstanbul su ürünleri kooperatiflerinde yönetim kurulu üye sayısı 3 ile 5 arasında değişmektedir.
- Toplam 48 kooperatifin % 58,3'ü 3 üyeli, % 41,7'si ise 5 üyeli olarak tespit edilmiştir.
- Yöneticilerin % 57,1'i yönetim kurulu (186 kişi),
- % 42,9'u denetim kurulunda (141 kişi) olmak üzere toplam 327 yöneticinin görev yaptıkları tespit edilmiştir.

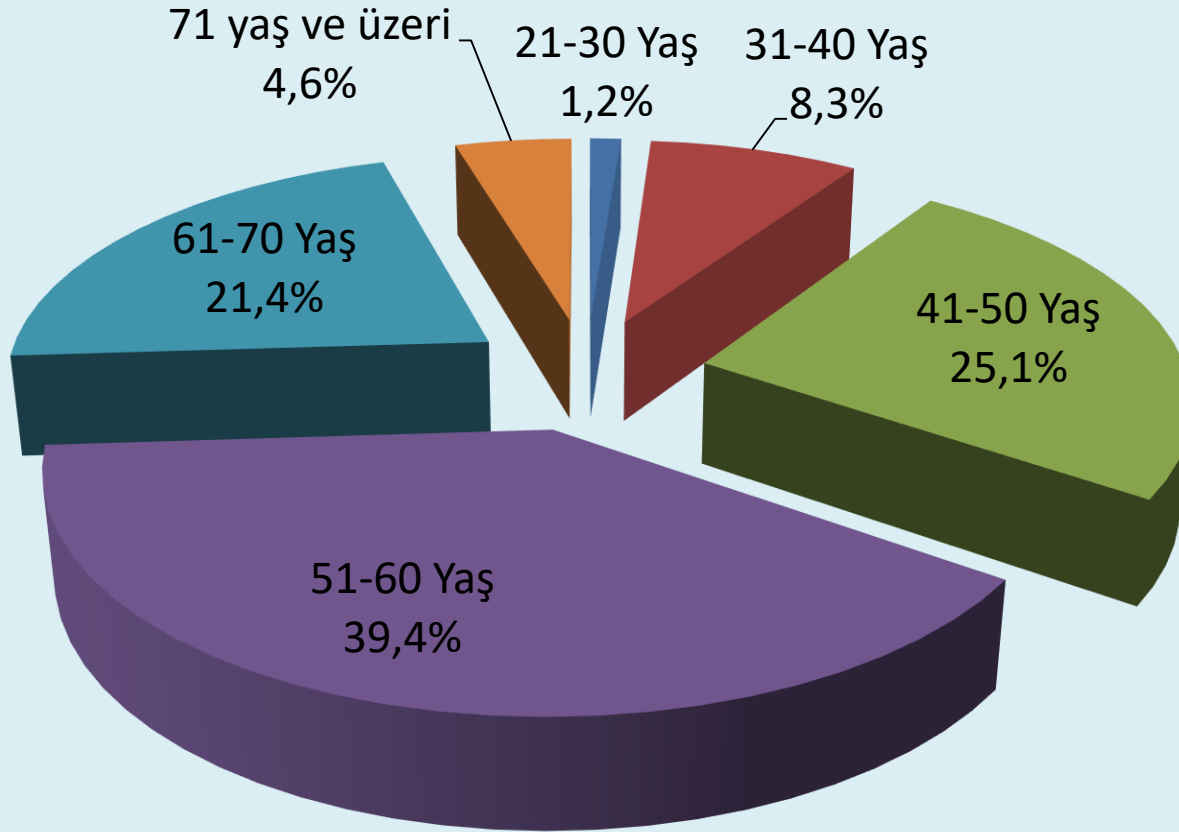

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri Yönetim ve Organizasyon Yapısı

- İstanbul su ürünleri kooperatiflerinde yöneticilik yapanların yöneticilik tecrübeleri her birim kooperatife göre değişmektedir.
- Yeni başlayan yöneticinin yanında çok eski yöneticilik tecrübesine sahip olanlarda vardır.
- Toplu olarak bakıldığında yöneticilik tecrübeleri **2 ile 30 yıl** arasında değiştiği görülmüştür.

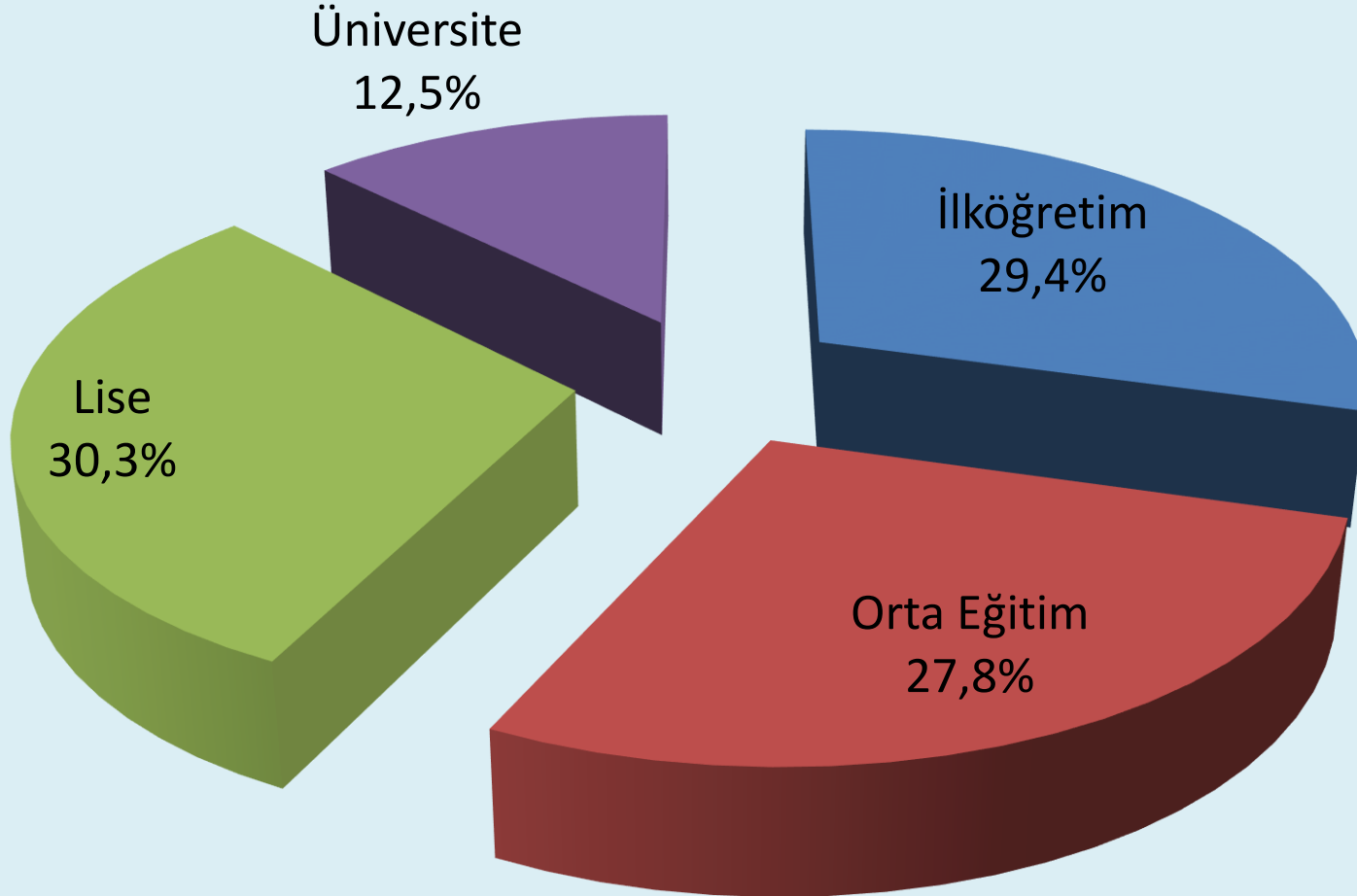

Kooperatif Yöneticilerinin Yaş Durumu

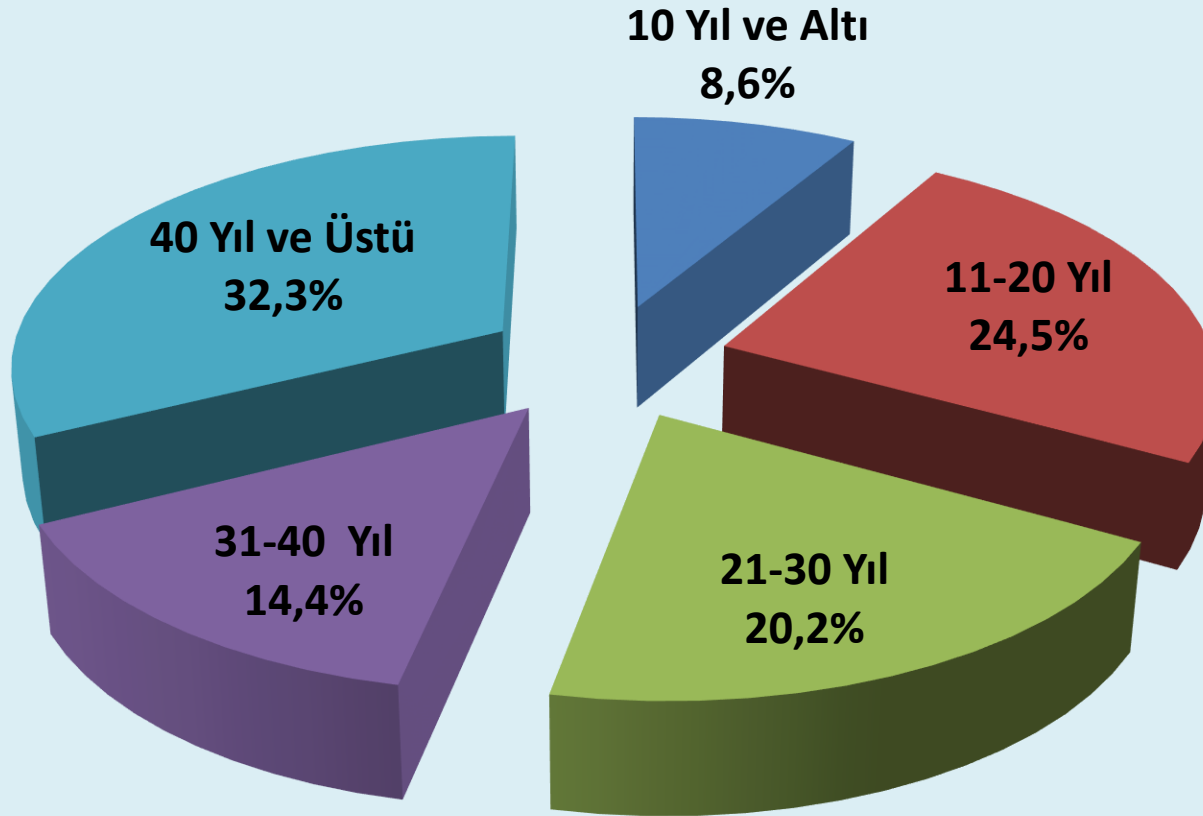

Yöneticilerin Eğitim Durumu

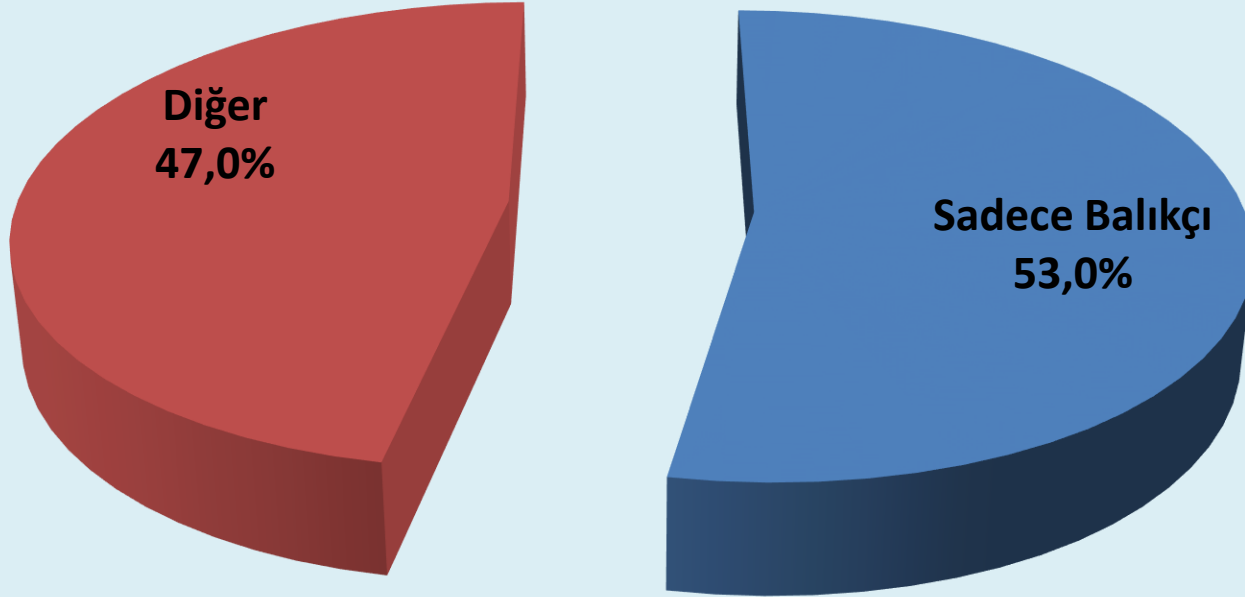

Kooperatif Yöneticilerinin Balıkçılık Tecrübeleri

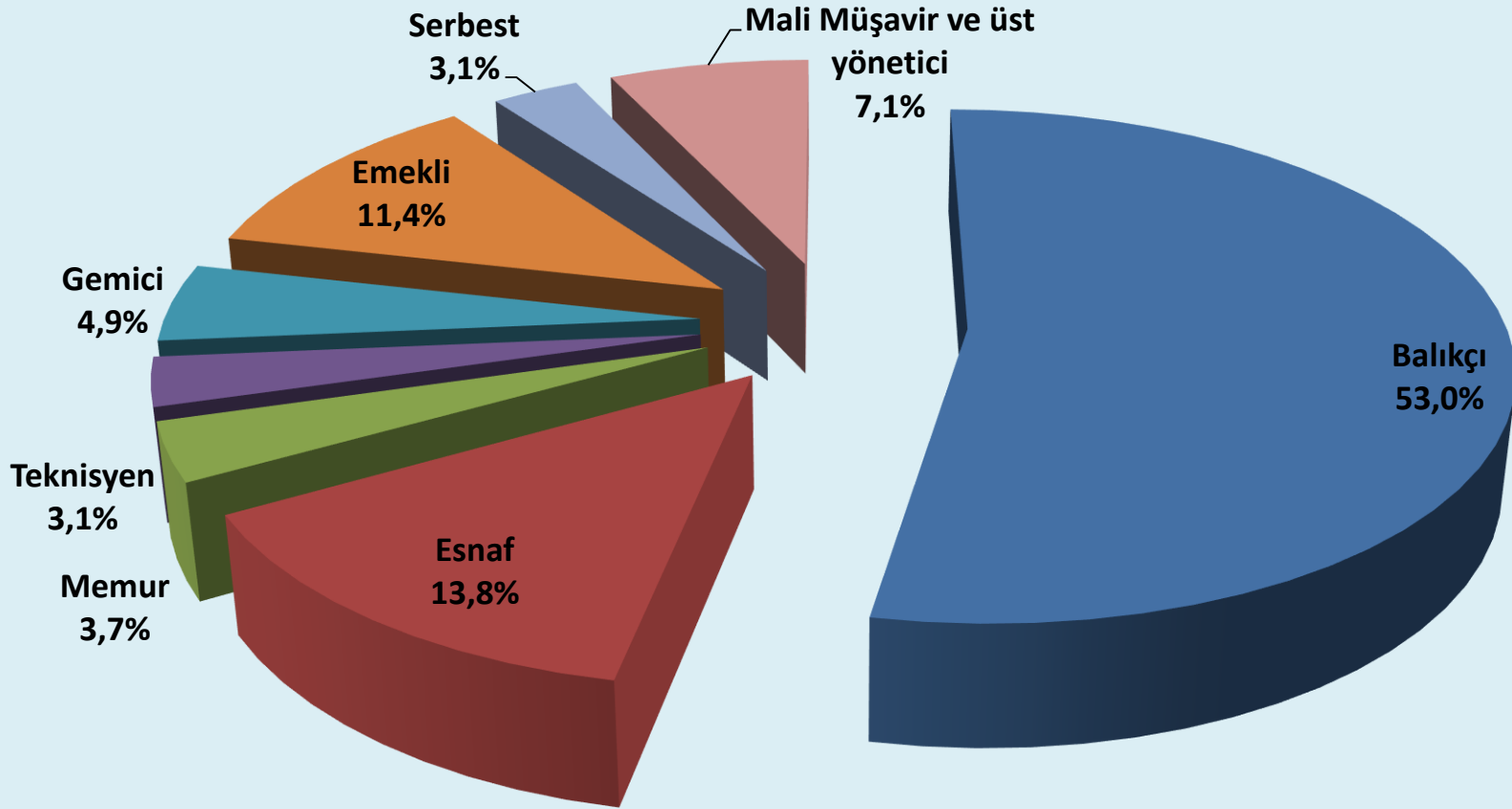

Kooperatif Yöneticilerinin Balıkçılık Faaliyeti

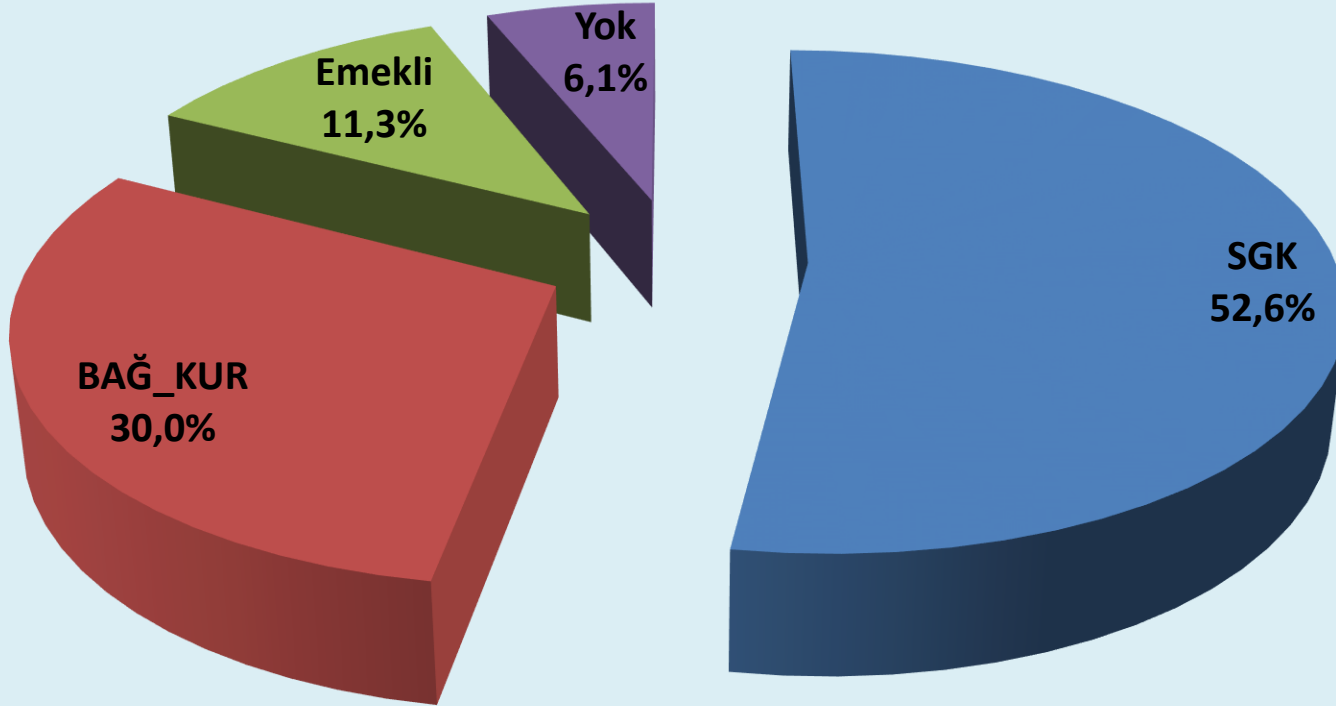

Kooperatif Yöneticilerinin Esas Mesleği

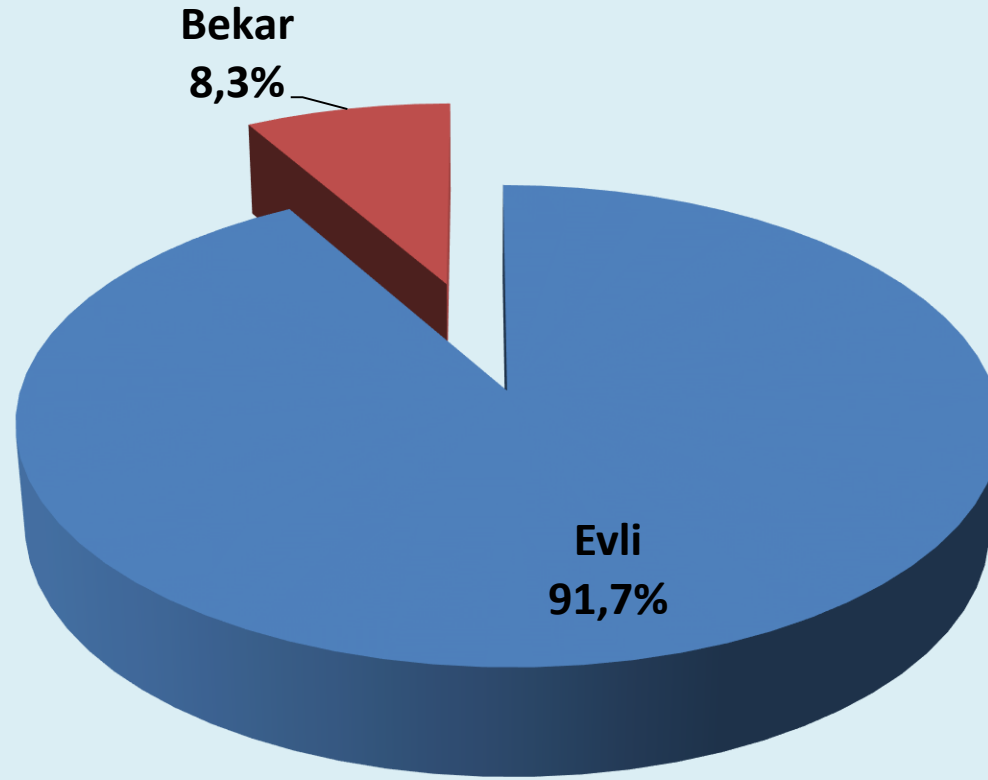

Yöneticilerin Sosyal Güvenlik Durumu

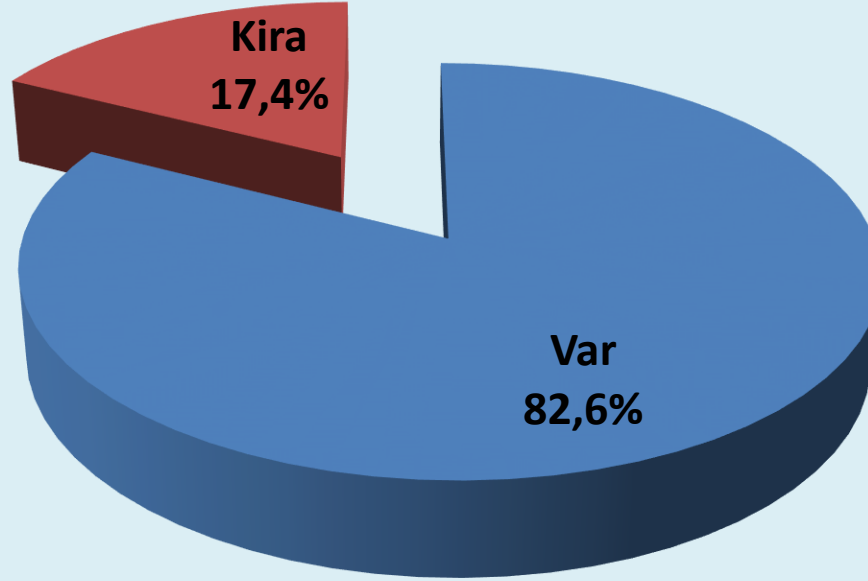

Kooperatif Yöneticilerinin Medeni Durumu

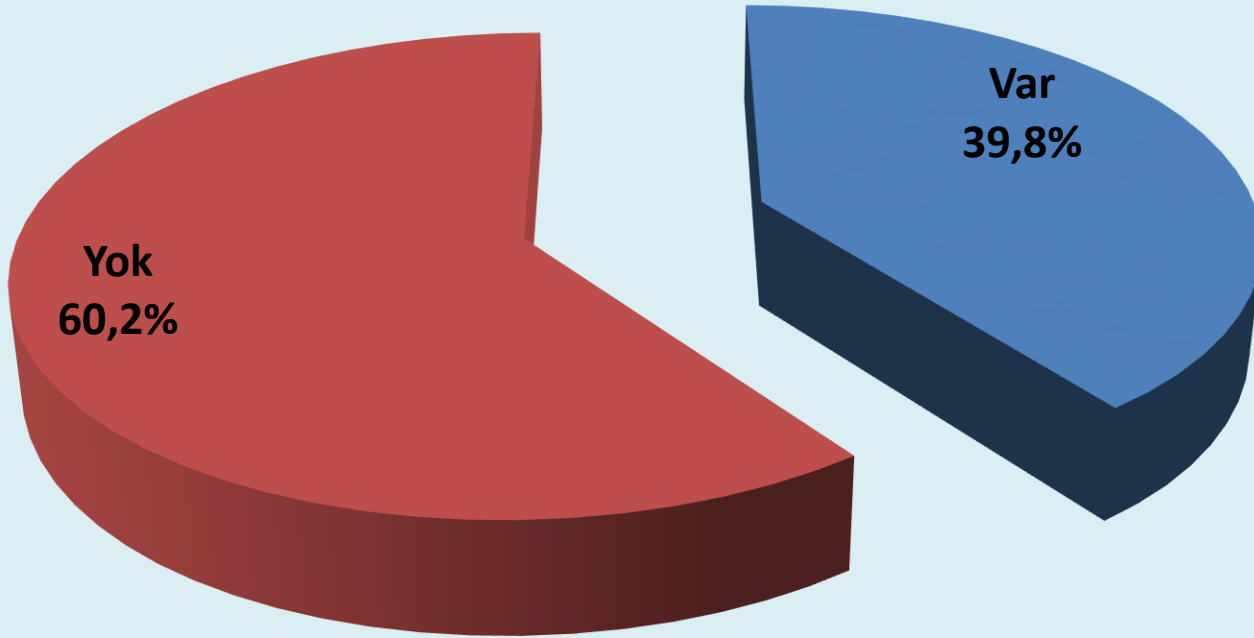

Kooperatif Yöneticilerinin Ev Mülkiyeti

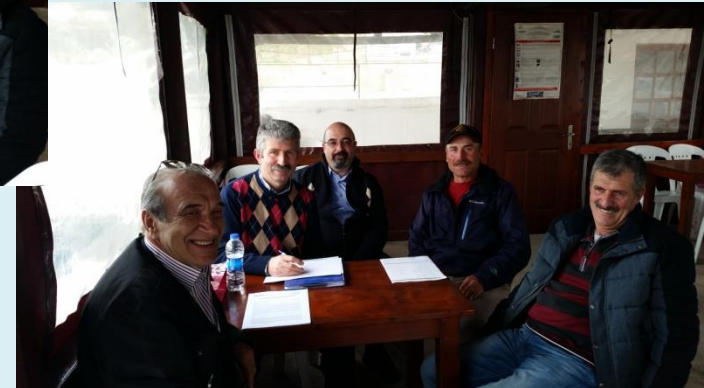
Kooperatif Yöneticilerinin Araba Mülkiyeti

Sonuç

- Çalışmada İstanbul'da faaliyet gösteren 48 birim kooperatifte yöneticilik yapan 327 yönetici ile anket yapılmıştır.
- Elde edilen bulgularda kooperatif yöneticilerinin özellikleri belirlenmiştir.

Sonuç

- İncelenen kooperatiflerde 34 birim kooperatifin ortak olduğu «İstanbul Bölgesi Su Ürünleri Kooperatifler Birliği» öncülüğünde yapılan Kooperatif bilincinin geliştirilmesi çalışmalarında tüm kooperatif ortakları ve yöneticiler için kooperatifçilikle ve balıkçılıkla ilgili eğitim programlarının yapıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç

- Kooperatif yönetici seçiminde ve yönetim kurulu görev dağılımında adaya duyulan güven, tecrübe, eğitim durumu ve yaş önemli bulunmuştur.
- Yapılan çalışmada birim kooperatiflerin başarısında,
- Mesleki,
- Yönetim ve organizasyon konusunda bilgisi,
- Kooperatifçilik deneyimi ve girişimcilik deneyimi yüksek olan,
- Ve balıkçı barınaklarının kiralanması, işletilmesi, balık satışının yapılması ve ortaklarına imkan sağlaması konusunda daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir.

Sonuç

- Bu nedenle yöneticilerin mesleki, idari, mali, girişimcilik, yönetim ve organizasyon konularında eğitim almalarının teşvik edilmesi, bağlı buldukları resmi kurumlar ve üniversiteler ile işbirliği olanakları geliştirilmeli,
- Ve kooperatif ortaklarının da yararlanacağı devlet destekli projeler konusunda aktif çabalar göstermeleri kooperatif açısından önemlidir.

Sonuç

- Sonuç olarak, balıkçılık, doğasından kaynaklanan nedenlerden dolayı üretimden pazarlamaya kadar geçen süreçte çeşitli risklerle karşı karşıya kalmaktadır.
- Riskleri ve olumsuzlukları gidermek için kooperatiflerin ticari işletme kurallarına göre yönetilmesi, balıkçıların balık stoklarının yönetiminde sorumluluk ve söz sahibi olacak organizasyon yapısına sahip olmaları gerekir.

Sonuç

- Ülkemizdeki kooperatiflerin büyük bir çoğunluğunda ortakların kooperatifçilik ve kooperatif işletmeciliği konularında yeterli bilgiye sahip olmadan, genel kurul toplantılarına katılmadan yapılan işleri eleştirme eğilimindedirler.
- **Bunu önlemek ve yönetime aday olacak ortaklara kooperatifçilik bilinci verildikten sonra ortakların kooperatifleri ile daha yakından ilgilenmeleri için, kooperatifin yönetim kurullarına ve genel kurullarına daha fazla katılımları sağlanmalı, ortaklarında kooperatifin faaliyetini yakından takip etmeleri ve kooperatifin yıllık faaliyet sonuçları ile yakından ilgilenmeleri sağlanmalıdır.**

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

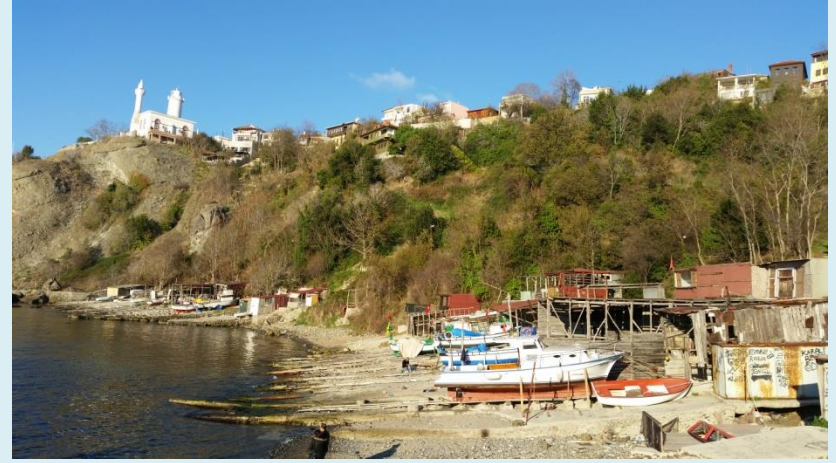

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

İstanbul Su Ürünleri Kooperatifleri

İstanbul Üniversitesi
SU BİLİMLERİ
FAKÜLTESİ

Bu çalışmanın yapılmasında anketlere olumlu cevap veren kooperatif yöneticilerine teşekkür ederim.

